

Paradigm Model of Leisure Time Development of Student Teachers of the Country with Emphasis on the Pathology of the Existing Situation

Zeinab Naghiloo^{1*} , Parviz Ansarirad² , Fereshteh Kotobi³ , and
Seyyed Amir Ghasemtabar⁴

1. Corresponding author, Assistant Professor, Department of Physical Education, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran. E-mail: Z.naghiloo@cfu.ac.ir
2. Department of Biology Education, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran. E-mail: ansarirad1346@gmail.com
3. Assistant Professor, Department of Physical Education, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran. E-mail: F.kotobe@gmail.com
4. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran. E-mail: ghasemtabar@cfu.ac.ir

ABSTRACT

Article type:
Research Article

Received: 2023/08/24
Reviewed: 2023/10/24
Accepted: 2023/12/01
Published Online:
2025/04/21
Pages: 255-274

Keywords:
leisure time
student teachers
Data-base Theory

Background and Objectives: Leisure time represents one of the most significant concepts in modern mechanized life, particularly regarding how it is utilized by student-teachers—an influential group in the development of a country's educational system. Accordingly, this study aimed to design a paradigmatic model for developing leisure time activities among student-teachers nationwide, with emphasis on analyzing current challenges. **Methods:** The research adopted a qualitative approach using grounded theory methodology. Data were collected through semi-structured in-depth interviews with three key stakeholder groups: student-teachers, faculty members, and welfare staff at Farhangian University campuses across the country during the 2021-2022 academic year. Participants were selected through theoretical sampling, with interviews continuing until data saturation was achieved, resulting in 64 participants. Interview content was analyzed using interpretive analytical methods involving three-stage coding (open, axial, and selective). **Findings:** The analysis ultimately identified 274 open codes, which were consolidated into 19 axial codes and further refined into 6 main categories: causal factors, core category, strategies, intervening factors, contextual components, and outcomes of developing student-teachers' leisure time with emphasis on current challenges. These categories were presented in a schematic model. **Conclusion:** Based on the study results, it is hoped that with attention from relevant authorities, steps can be taken to enhance objectives, planning, and management of leisure time development for student-teachers at Farhangian University nationwide. This would consequently contribute to developing knowledgeable and active teachers and students—academically, physically, and psychologically—ultimately fostering a healthy, happy, and dynamic society.

Cite this Article: Naghiloo, Z, Ansarirad, P, Kotobi, F, & Ghasemtabar, S.A. (2025). Paradigm Model of Leisure Time Development of Student Teachers of the Country with Emphasis on the Pathology of the Existing Situation. *The Journal of Theory and Practice in Teachers Education*, 11(19), 255-274. <https://doi.org/10.48310/itt.2025.4491>

© the authors
Publisher: Farhangian University

مدل پارادایمی توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمیان کشور با تأکید بر آسیب‌شناسی وضع موجود

زینب نقی‌لو^{۱*}، پرویز انصاری‌راد^۲، فرشته کتبی^۳، و سیدامیر قاسم‌تبار^۴

۱. نویسنده مسئول، استادیار، گروه آموزش تربیت بدنی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: Z.naghioo@cfu.ac.ir
۲. استادیار گروه آموزش علوم تجربی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: ansarirad1346@gmail.com
۳. استادیار، گروه آموزش تربیت بدنی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: f.kotobe@gmail.com
۴. استادیار، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: ghasemtabar@cfu.ac.ir

چکیده

پیشینه و اهداف: اوقات فراغت، از مهم‌ترین مفاهیم زندگی ماشینی امروزه است همین‌طور، نحوه گذران آن توسط دانشجومعلمیان که قشری اثرگذار در توسعه آموزش کشور هستند، بر همین راستا، پژوهش حاضر با هدف طراحی مدل پارادایمی توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمیان کشور با تأکید بر آسیب‌شناسی وضع موجود انجام گرفت. **روش‌ها:** رویکرد تحقیق، کیفی بوده و با روش مبتنی بر تئوری داده‌بنیاد اجرا گردید. داده‌ها با استفاده از مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته از بین سه گروه درگیر در موضوع تحقیق یعنی دانشجومعلمیان، اعضای هیأت علمی و کارکنان حوزه رفاهی دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ جمع‌آوری گردید. شرکت‌کنندگان با روش نمونه‌گیری نظری انتخاب شدند و تعداد مصاحبه‌ها تا دستیابی به اشباع داده‌ها به ۶۴ نفر رسید. برای تحلیل محتوای مصاحبه‌ها از روش تحلیلی تفسیری با استفاده از کدگذاری سه‌مرحله‌ای باز، محوری و انتخابی استفاده گردید. در انتها ۲۷۴ کدباز شناسایی گردید که در ۱۹ کد محوری، سپس در ۶ مقوله (عوامل علی، مقوله اصلی، راهبردها، عوامل مداخله‌گر، مؤلفه‌های زمینه‌ای و پیامدهای توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمیان با تأکید بر آسیب‌شناسی وضعیت موجود) تجمیع و به‌صورت مدل شماتیک ارائه گردید. **یافته‌ها:** در انتهای تحلیل، ۲۷۴ کد باز شناسایی گردید که در ۱۹ کد محوری، سپس در ۶ مقوله (عوامل علی، مقوله اصلی، راهبردها، عوامل مداخله‌گر، مؤلفه‌های زمینه‌ای و پیامدهای توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمیان با تأکید بر آسیب‌شناسی وضعیت موجود) تجمیع و به‌صورت مدل شماتیک ارائه شد. **نتیجه‌گیری:** بر اساس نتایج پژوهش حاضر، امید است با عنایت مسئولین امر بتوان در مسیر ارتقای اهداف، برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمیان دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور و در نتیجه نیل به معلمان و دانش‌آموزانی آگاه و فعال از نظر علمی، جسمانی و روانی و لذا جامعه‌ای سالم، شاد و پویا گام برداشت.

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۰۴

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۸/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۱۰

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۲/۰۱

شماره صفحات: ۲۷۴-۲۵۵

واژه‌های کلیدی:

اوقات فراغت

دانشجومعلمیان

نظریه داده‌بنیاد

استناد به این مقاله: نقی‌لو، زینب، کتبی، فرشته، قاسم‌تبار، سیدامیر. (۱۴۰۴). مدل پارادایمی توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمیان

کشور با تأکید بر آسیب‌شناسی وضع موجود. *نظریه و عمل در تربیت معلمان*، ۱۱(۱۹)، ۲۷۴-۲۵۵.

<https://doi.org/10.48310/itt.2025.4491>

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه فرهنگیان

مقدمه

«اوقات فراغت آنتی‌تز کار و خاطره‌ای دلپذیر و نوعی تخلیه هیجانات روحی است». این توصیف از اوقات فراغت از ماکس کاپلان^۱ در کتاب فراغت در آمریکا است که در ادامه می‌افزاید اوقات فراغت^۲ نوعی رهایی از وظایف اجتماعی، ادراک روانی آزادی و فعالیت فرهنگی است و سرشتی از نوع بازی دارد (به نقل از اقد سی، خدیوی و پناهی، ۱۳۹۲). فعالیت‌ها در این اوقات، خارج از زمان اجباری انجام می‌شود و شامل فعالیت‌هایی است که برای لذت، آرامش یا سایر رضایت‌ها، معمولاً بعد از کار و تکمیل مسئولیت‌های دیگر انجام می‌شوند (کلیتون^۳، ۲۰۲۲). فراغت، بخش مهمی از زندگی هر فردی را تشکیل می‌دهد و برنامه‌ریزی صحیح و مفید برای آن حائز اهمیت بسیار است به‌طوری‌که اگر در برنامه‌ریزی برای گذران آن دقت و توجه ویژه اعمال نشود ممکن است آسیب‌های جبران‌ناپذیری بزند (فریدون‌نژاد، ۱۴۰۲). بر همین اساس، صاحب‌نظران علوم اجتماعی اوقات فراغت را معیار مناسبی برای تشخیص سلامت و استحکام ساختار تربیتی یک جامعه می‌دانند و بر این باورند که بهره‌برداری شایسته از زمان‌های فراغت، جامعه را به‌سوی سازندگی اخلاقی و شکوفایی اقتصادی هدایت می‌نماید و استفاده نامناسب از آن، منجر به افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی و کاهش رشد اقتصادی خواهد شد (به نقل از بهمنی، موحد و شماعتی، ۱۴۰۰). از طرفی، در دهه‌های اخیر به دلیل سرعت بالای رشد شهرنشینی و انقلابی که در سبک زندگی شهروندان رخ داده، اوقات فراغت اهمیت بیشتری یافته است (یاوری و شیخ‌الاسلامی، ۱۴۰۲) بنابراین، کشورها همان‌طور که برای اشتغال سرمایه‌گذاری می‌کنند، برای گذران اوقات فراغت نیز سرمایه‌گذاری می‌کنند (نادریان جهرمی، ۱۳۹۱). در آموزه‌های اسلام نیز میل به تفریح یکی از نیازهای طبیعی شمرده شده که با سرشت انسان آمیخته شده است و از آغاز تا پایان زندگی همواره وجود دارد. از منظر دین‌مان، به همان اندازه که انسان به انجام امور عبادی و مادی دعوت شده در مورد توجه به اوقات فراغت نیز به وی توصیه‌هایی شده است؛ بنابراین، توجه به اوقات فراغت از موارد خاصی است که یک مسلمان نباید نسبت به آن بی‌اعتنا باشد و باید نهایت بهره روحی و معنوی را از آن برگیرد (به نقل از حیدری و منصوری، ۱۴۰۰).

در همین راستا، توجه به چگونگی گذران اوقات فراغت در افراد جامعه به‌ویژه جوانان به دلیل ورود ناگهانی آنان به اجتماع و در نتیجه افزایش احتمال بروز رفتارهای نامتعادل و پرخطر در این اوقات از اهمیت فراوانی برخوردار است؛ بنابراین، برای کاهش آسیب‌های اجتماعی ناشی از غفلت جوانان در ایام فراغتشان و درعین‌حال بهره‌گیری مناسب از توانمندی‌های آنان در این اوقات، ضمن توجه به ضرورت فراهم‌ساختن وسایل تفریح و آرامش آن‌ها، به برنامه‌ریزی دقیق و سودمند نیاز است تا از این رهگذر، اوقات فراغتی پربار سپری کنند (به نقل از بهمنی، موحد و شماعتی، ۱۴۰۰)؛ لذا توسعه و غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان مسئله بسیار مهمی است و نباید آن را به برنامه‌های محدودی خلاصه کرد (قریشی و میرواسع، ۱۳۹۰). هر قشر از جامعه ممکن است بر اساس عوامل مختلفی، به فعالیت‌های متفاوتی در این اوقات بپردازند که به نظر می‌رسد شناسایی این عوامل و این فعالیت‌ها، اولین گام برای توسعه اوقات فراغت افراد و حفظ آن‌ها از آسیب و نیز پیشرفت و تعالی‌شان می‌باشد. در این میان، ورزش و فعالیت بدنی یکی از فعالیت‌های فراغتی از نوع فعال است که نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ سلامت جسمی و روحی انسان دارد. روشن است که داشتن زندگی سالم مستلزم داشتن تحرک و فعالیت‌های ورزشی مناسب است (حسین‌پور و همکاران، ۱۳۹۵) و ورزش‌های تفریحی و فعالیت‌های بدنی مربوط به اوقات فراغت از مناسب‌ترین و شاید ضروری‌ترین گونه‌های گذران اوقات فراغت در عصر حاضر می‌باشد (به نقل از قرباغی، ۱۴۰۰). باتوجه به این‌که نیمی از جمعیت ایران را جوانان تشکیل می‌دهند می‌توان با برنامه‌ریزی صحیح از انرژی فراوان و متراکم آن‌ها برای سازندگی کشور استفاده نمود و درعین‌حال بی‌توجهی به آنان، تشدید انحرافات و آسیب‌های اجتماعی را در پی خواهد داشت (نوروزی، ۱۳۹۲)، بنابراین، مهم‌ترین قشری که در جامعه کنونی ایران نیازمند برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت است، جوانان هستند (به نقل از قرباغی، ۱۴۰۰). در این میان، دانشجویان قشر

1. Max Kaplan
2. Leisure Time
3. Clayton

عظیمی از جوانان را تشکیل می‌دهند و مانند سایرین در معرض تهاجمات ناشی از کاستی‌های برنامه‌های گذران اوقات فراغت قرار دارند. بر اساس آمارهای رسمی در طول تابستان آمار بزه و رفتارهای ناهنجار اجتماعی در بین قشر جوان افزایش می‌یابد (فدائیان، ۱۳۹۳). تحقیقات نشان می‌دهد فعالیت بدنی به طور مؤثری سلامت جسمی و اجتماعی دانشجویان را بهبود می‌بخشد (ژی‌لیانگ و همکاران، ۲۰۱۱)؛ بنابراین، نظام آموزش عالی، ناگزیر از تغییرات کارکردی در زمینه بسط و توسعه فرهنگ دانشگاهی و نهادهای سازنده‌های دانشگاهی به واسطه تقویت ارزش‌های اجتماعی علمی و رفع موانع موجود، در راستای پیوند ارزش‌های زندگی آکادمیکی و سبک زندگی فعال و فراغت جوانان است (شمس سالاری، ۱۳۹۶). در واقع دانشجویان قشر فراگیر و پویای جامعه هستند (حمیدی و همکاران، ۱۳۹۰) و به دلیل ماهیت آموزشی و پرورشی خود می‌توانند نقش مهمی در توسعه و پیشرفت کشور ایفا نمایند. در میان دانشگاه‌های مختلف کشور، به طور خاص دانشگاه فرهنگیان به دلیل رسالت مهم و خطیر خود به عنوان تنها منبع رسمی تربیت و تأمین معلم حرفه‌ای و کارآمد (منفردی راز، ۱۳۹۴) و وابستگی آن به نهاد مهمی همچون آموزش و پرورش، یکی از مراکز آموزشی و نهادهای مهم اجتماعی است که در پیشرفت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه بیشترین نقش را داراست (رحیمی، ۱۳۹۵)، لذا توجه خاص به تدوین برنامه، ارتقای کیفیت، استانداردسازی، بومی‌سازی و غنی‌سازی آن ضروری است (منفردی راز، ۱۳۹۴). در راستای این هدف مهم، پس از بررسی برنامه‌های اوقات فراغت دانشجویان، باید به نحوه توسعه این اوقات نیز پرداخت. در واقع ارتقای و توسعه اوقات فراغت دانشجویان و برنامه‌ریزی صحیح، اصولی و هدفمند برای شکوفایی استعدادها و توانمندی‌های آنان در خلال اوقات فراغت از مهم‌ترین ارکان نظام تعلیم و تربیت است (نوروزی، ۱۳۹۲). با نگاهی به پیشینه می‌توان گفت بیشتر تحقیقاتی که در این حوزه انجام شده به بررسی گذران اوقات فراغت دانشجویان با تأکید بر فعالیت‌های ورزشی یا به نقش ورزش در گذران اوقات فراغت دانشجویان پرداخته است، البته در این تحقیقات اشاراتی به موانع انجام فعالیت‌های بدنی در اوقات فراغت نیز شده است. در این پژوهش‌ها از عوامل نپرداختن به ورزش، مشکلات اقتصادی، مشغله زیاد، کمبود اماکن و سالن‌های ورزشی، اولویت داشتن مسائل دیگر، عدم علاقه به ورزش و فعالیت‌های بدنی و سایر برنامه‌ها، کمبود وقت، عدم برنامه‌ریزی دانشگاه، فقدان تنوع رشته‌های ورزشی، عدم بهبود مستمر برنامه‌های فوق برنامه ورزشی، اطلاع‌رسانی ضعیف، برنامه‌ریزی نامناسب مدیران فوق برنامه ورزشی، سخت‌گیری استادان و فشردگی دروس اشاره شده است (قرباغی، ۱۴۰۰؛ حیدری و منصوری، ۱۴۰۰؛ میرجهانیان، عابدی و دیاریان، ۱۴۰۱؛ سون^۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ کارینز^۲ و همکاران، ۲۰۲۱؛ دنات^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). در پژوهش‌های خارجی دیگر نیز مشکلات اقتصادی، فقدان انرژی، احساس خستگی زیاد، شلوغی اماکن و سالن‌های ورزشی، مشغله زیاد را از عوامل نپرداختن به ورزش در اوقات فراغت عنوان کرده‌اند (رن، یانگ و زنگ^۴، ۲۰۲۱؛ سون، یی و چن^۵، ۲۰۲۱؛ گوان و تن^۶، ۲۰۲۲). همچنین، پژوهشی اخیراً در چین انجام شد که ۶ عامل اصلی مؤثر بر کیفیت اوقات فراغت دانشجویان را شامل شرایط اقتصادی، آگاهی‌های گروهی، برنامه زمانی، محیط اجتماعی و مطالبات شخصی دانست (چن و لیو^۶، ۲۰۲۰).

در کل مرور تحقیقات پیشین مبین این مطلب است که اکثر محققان اوقات فراغت را از منظر فعالیت‌های ورزشی بررسی کرده‌اند و پژوهشی که تمامی جوانب اوقات فراغت یک قشر به خصوص دانشجویان را بررسی نماید بسیار محدود است. همچنین، مطالعه‌ای که در رابطه با نحوه گذران اوقات فراغت دانشجوی معلمان و یا توسعه اوقات این بخش از دانشجویان کشور و نیز با استفاده از مصاحبه و روش تحلیل عمیق داده‌بنیاد انجام گرفته باشد، یافت نشد؛ لذا با توجه به اهمیت بالا و حیاتی دانشگاه فرهنگیان در عرصه آموزش کشور و نقش اساسی دانشجوی معلمان در پیشرفت اهداف علمی و آموزشی آتی

1. Son

2. Cairns

3. Denault

4. Ren, Yang & Zhang

5. Sun, Ee & Chin

6. Chen & Liu

نظام آموزشی این سرزمین، پژوهش در زمینه اوقات فراغت این قشر مهم از جامعه بسیار بااهمیت و ضروری می‌نماید؛ بنابراین پژوهش حاضر قصد دارد با بررسی اوقات فراغت دانشجومعلمان کشور، مدل جامعی برای توسعه آن ارائه دهد. نتایج این پژوهش می‌تواند در تدوین اهداف، برنامه‌ریزی و به‌طور کلی مدیریت اوقات فراغت دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور رهنمودهای ارزشمندی فراهم آورد تا بدین‌وسیله بتوان در دستیابی به دانشجویان و معلمان آگاه و فعال از نظر علمی، جسمانی و روانی و بنابراین جامعه‌ای سالم و پویا گام برداشت؛ بنابراین باتوجه به آنچه بیان شد، این تحقیق در پی آن است با دیدی آسیب‌شناسانه بررسی نماید وضعیت موجود در اوقات فراغت دانشجومعلمان کشور به چه صورت است و مدل جامع جهت توسعه اوقات فراغت آنان چگونه است؟

روش پژوهش

این پژوهش با رویکردی کیفی و با استفاده از روش تحقیق داده‌بنیاد انجام شد. نظریه داده‌بنیاد نوعی روش نظام‌مند و کیفی برای تولید نظریه‌هایی است که به تبیین فرایند شکل‌گیری رویدادها، فعالیت‌ها، کنش‌ها و تعاملات در طی زمان می‌پردازند. این روش هنگامی مورد استفاده قرار می‌گیرد که نظریه‌های موجود قادر به تبیین مسئله‌های موجود یا جامعه‌ای خاص نباشند (کر سول^۱، ۲۰۱۲). در پژوهش حاضر از طرح نظام‌مند برای طراحی مدل توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان استفاده گردید. این نظریه ۶ بُعدی حاصل کدگذاری داده‌ها است که در زیر تعریف هر یک از ۶ بُعد ارائه شده سئوالات پژوهش بر مبنای آن مطرح می‌گردند:

۱. شرایط علی: به شرایطی گفته می‌شود که عامل اصلی ایجادکننده پدیده مورد مطالعه باشد (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸). سؤال اول پژوهش: شرایط یا عوامل مؤثر بر توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان باتوجه به آسیب‌شناسی وضع موجود کدام‌اند؟
۲. مؤلفه‌های زمینه‌ای: نشان‌دهنده یک‌سری خصوصیات ویژه است که به پدیده‌ای دلالت می‌کند (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸). سؤال دوم پژوهش: مؤلفه‌های زمینه‌ای مرتبط با توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان باتوجه به آسیب‌شناسی وضع موجود کدام‌اند؟
۳. شرایط مداخله‌گر: عوامل کلی هستند که بر انتخاب راهبردها توسط اعضاء جامعه تأثیر می‌گذارند. سؤال سوم پژوهش: عوامل مداخله‌گر محیطی مرتبط با توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان باتوجه به آسیب‌شناسی وضع موجود کدام‌اند؟
۴. مقوله محوری: حادثه یا اتفاق اصلی است که یک سلسله کنش‌ها/کنش‌های متقابل برای کنترل یا اداره کردن آن وجود دارد و به آن مربوط می‌شود (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸). سؤال چهارم پژوهش: مقوله محوری در توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان باتوجه به آسیب‌شناسی وضع موجود کدام‌اند؟
۵. راهبردها: همان کنش‌ها و واکنش‌هایی هستند که جامعه (در پژوهش حاضر، دانشجومعلمان) در مقابل پدیده محوری از خود بروز می‌دهد (کر سول، ۲۰۱۲). سؤال پنجم پژوهش: راهکارهای توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان باتوجه به آسیب‌شناسی وضع موجود کدام‌اند؟
۶. پیامدها: در رویکرد نظریه داده‌بنیاد، پیامدها نتایج قصد شده یا قصد نشده حاصل از به‌کارگیری و اتخاذ راهبردها هستند (کر سول، ۲۰۱۲). سؤال ششم پژوهش: پیامدهایی توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان باتوجه به آسیب‌شناسی وضع موجود کدام‌اند؟

در پژوهش حاضر برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. سئوالات مصاحبه بر اساس مبانی نظری موضوع پژوهش و طبق سئوالات پژوهش، طراحی گردید. به‌منظور سنجش روایی آن از روش روایی محتوایی و بر اساس نظر متخصصان موضوع پژوهش حاضر عمل شد. جامعه در پژوهش حاضر تمامی دانشجومعلمان، اعضای هیأت

علمی و کارکنان رفاهی دانشگاه فرهنگیان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری نظری استفاده شد. حجم نمونه در روش نمونه‌گیری نظری بر اساس میزان اطلاعاتی است که محقق گردآوری می‌کند. گردآوری داده‌ها تا آنجا ادامه می‌یابد که محقق به مرحله اشباع داده‌ها برسد؛ بنابراین، باتوجه به روش نظری نمونه‌گیری در رویکرد پژوهشی داده‌بنیاد و نیز باتوجه به این که هدف پژوهش رسیدن به یک مدل برای توسعه اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان است، از گروه متنوع از اطلاع‌رسان‌ها استفاده شد. سه گروه اصلی اطلاع‌رسان‌ها در پژوهش حاضر عبارت‌اند بودند از دانشجومعلم‌ان، اعضای هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان، و کارکنان و مدیران مربوط به بخش خدمات رفاهی دانشجویان. حجم نمونه در شروع پژوهش برابر با ۶۰ اطلاع‌رسان (۲۰ نفر از هر گروه) در نظر گرفته شد و مصاحبه‌ها تا زمانی که محقق به اشباع نظری در داده‌ها برسد، ادامه یافت، به‌طوری که در نیم‌سال تحصیلی اول ۱۴۰۱-۱۴۰۰، آموزش‌ها مجازی و در نیم‌سال تحصیلی دوم به‌صورت حضوری بود، بر همین اساس مصاحبه‌ها بیشتر از میزان پیش‌بینی شده نیز انجام گردید تا محتوای هر دو شرایط را پوشش دهد؛ لذا برای جمع‌آوری داده‌ها و اشباع نظری ۲۷ دانشجو معلم، ۱۹ عضو هیأت علمی و ۱۸ نفر از کارکنان و مدیران بخش خدمات رفاهی دانشجویان، در مجموع ۶۴ نفر مورد مصاحبه قرار گرفتند. همان‌طور که اشاره شد فرایند نظریه‌پردازی در روش داده‌بنیاد دربرگیرنده سه مرحله کدگذاری است؛ بنابراین روش تحلیل داده‌ها در مطالعه حاضر از نوع کدگذاری داده‌ها بود (استرواس و کوربین، ۲۰۰۸). سه مرحله کدگذاری داده‌ها در روش داده‌بنیاد عبارت‌اند از: کدگذاری باز یا آزاد^۱، کدگذاری محوری^۲ و کدگذاری انتخابی یا گزینشی^۳ (دانایی‌فرد و امامی، ۱۳۸۶).

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی: بر اساس داده‌های به‌دست‌آمده مشخص شد از ۶۴ نفر مصاحبه‌شونده، ۲۷ نفر دانشجومعلم، ۱۸ نفر کارمند و ۱۹ نفر از اعضای هیأت علمی مراکز دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور بودند. همچنین ۶۱/۲۹ درصد از آن‌ها زن و ۳۸/۷۰ درصد از آن‌ها مرد بودند. میانگین سنی دانشجومعلم‌ان ۲۰/۴۸، کارمندان ۴۴/۴۲، و اعضای هیأت علمی شرکت‌کننده در این پژوهش ۴۴/۲۹ سال بوده است.

در مرحله کدگذاری اولیه و با تحلیل محتوای تمامی ۶۴ مصاحبه و نیز بررسی منابع تحقیقاتی، حدود ۲۰۲۴ کد اولیه به‌دست آمد که پس از حذف موارد مشترک، به ۲۷۴ کد اولیه منحصر به‌فرد (کدباز) تقلیل یافت. مرحله دوم تجزیه و تحلیل در نظریه‌پردازی داده‌بنیاد، کدگذاری محوری است که هدف از این مرحله برقراری رابطه بین طبقه‌های تولید شده (در مرحله کدگذاری باز) است (دانایی‌فرد و همکاران، ۱۳۸۳). در مرحله کدگذاری محوری تمامی کدهای مشابه در گروه خاص خود قرار گرفتند و در نهایت ۲۷۴ کدباز استخراجی به ۱۹ کد محوری تبدیل آورده شده است (جدول ۱).

جدول ۱. کدگذاری محوری داده‌ها

ردیف	کد محوری	کدباز
۱.	ساحت تربیتی - اعتقادی - عبادی و اخلاقی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان	- بُعد روحی و روانی
		- بُعد دینی مذهبی
		- بُعد تعلیم و تربیتی
		- بُعد معنوی
		- بُعد عاطفی
		- بُعد روان‌شناختی
		- ابعاد فردی و شخصیتی

1. Open Coding
2. Axial Coding
3. Selective Coding

ردیف	کد محوری	کد باز
		- بُعد اخلاقی
۲.	ساحت اقتصادی و حرفه ای اوقات فراغت دانشجومعلم	- بُعد مهارت‌های مدیریتی - بُعد اقتصادی - بُعد مهارت‌های معلمی
۳.	ساحت علمی و فناوری اوقات فراغت دانشجومعلم	- بُعد آموزشی - بُعد علمی - بُعد پژوهشی - بُعد تحصیلی - بُعد فناوری و تکنولوژی - بُعد دانشی تخصصی - بُعد تجربی - بُعد تحلیلی
۴.	ساحت اجتماعی و سیاسی اوقات فراغت دانشجومعلم	- بُعد فرهنگی - بُعد سیاسی - بُعد گروهی و اجتماعی - ابعاد محیطی - بُعد گروهی و دوستانه - کانون‌ها و تشکله‌ها
۵.	ساحت زیستی و بدنی اوقات فراغت دانشجومعلم	- بُعد تفریحی - بُعد ورزشی - بُعد سیاحتی - بُعد رقابتی - بُعد گردشگری - بُعد بازی و شادی - بازدید و اردویی - رویدادها
۶.	ساحت زیبایی‌شناختی و هنری اوقات فراغت دانشجومعلم	- بُعد هنری - بُعد ادبی
۷.	عوامل فردی مؤثر بر اوقات فراغت دانشجومعلم	- سلاقی و علایق دانشجومعلم - سوابق تحصیلی دانشجومعلم - ویژگی‌های شخصیتی دانشجومعلم - سن دانشجومعلم - نیازهای دانشجومعلم - استعدادهای دانشجومعلم - انگیزه دانشجومعلم - جنسیت دانشجومعلم - وضعیت تأهل دانشجومعلم - فرهنگ و باورهای دانشجومعلم - خانواده دانشجومعلم - گروه سنی دانشجومعلم - گروه دوستان دانشجومعلم - برنامه درسی دانشجومعلم - آزادی انتخاب دانشجومعلم

ردیف	کد محوری	کدباز
۸.	عوامل غیرفردی مؤثر بر اوقات فراغت دانشجوی معلمان	- خوابگاهی یا ترددی بودن دانشجوی معلمان
		- الزامات شغل معلمی دانشجوی معلمان
		- نقش والای معلمان
		- اهمیت تربیت دانشجوی معلم، معلم و دانش آموز چند ساحتی
		- ضرورت تکمیل آموزش های رسمی با اوقات فراغت
		- سیاست گذاری های فرهنگی، هنری و ورزشی
		- شرایط اقلیمی و جغرافیایی محل تحصیل و دانشگاه
		- شرایط فرهنگی محل دانشگاه
		- داخل یا خارج یا حاشیه شهر بودن دانشگاه
		- شرایط و امکانات هر پردیس و دانشگاه
۹.	موانع فردی توسعه اوقات فراغت دانشجوی معلمان	- مخاطرات و آسیب های اجتماعی
		- آسیب های فضای مجازی
		- نیازهای نسل جدید
		- شرایط و تفاوت رشته های مختلف دانشگاهی
		- آگاهی از زبان های بطلالت و بیکاری
		- لزوم پویایی دانشگاه ها
		- نقش صداوسیما و تبلیغات و اطلاع رسانی
		- میزان دسترسی به فعالیت های اوقات فراغت
		- میزان وجود نیروی انسانی متخصص
		- کاهلی و بی هدفی دانشجوی معلمان
۱۰.	موانع سازمانی توسعه اوقات فراغت دانشجوی معلمان	- مشکلات مالی دانشجوی معلمان
		- عدم برنامه ریزی درست دانشجوی معلمان
		- بی علاقه گی و بی انگیزگی دانشجوی معلمان
		- خستگی و روزمرگی دانشجوی معلمان
		- مشغله زیاد و کمبود زمان آزاد و مفید دانشجوی معلمان
		- اولویت بیشتر دانشجوی معلمان بر درس خواندن
		- عدم توجه و اهمیت و استقبال دانشجوی معلمان
		- عدم همکاری و اعتماد به نفس کم دانشجوی معلمان
		- ترجیح فضاهای مجازی توسط دانشجوی معلمان
		- عدم درک مفهوم و اهمیت اوقات فراغت از سوی دانشجوی معلمان
		- توجه به درآمدزایی های دوم و سوم توسط دانشجوی معلمان
		- اجرای برنامه های غیر کاربردی، تکراری و کسالت آور، غیر جذاب و بروز نبودن آن ها
		- استفاده از نیروی انسانی کم تجربه و غیر حرفه ای در برنامه های اوقات فراغت
		- عدم توجه به نیازها، علایق، انگیزه و انتظارات دانشجوی معلمان در برنامه های اوقات فراغت
		- توجه زیاد دانشگاه به کلاس های درس
		- کرونا و تعطیلی های اجباری
		- کمبود بودجه
		- کمبود امکانات و تجهیزات و وجود محدودیت ها بخصوص برای دختران
		- ساعات زیاد دروس دانشگاه و تداخل آن با برنامه های اوقات فراغت
		- برنامه ریزی فشرده دروس دانشگاه
		- عدم مشارکت و همکاری اساتید و کارمندان در برنامه های اوقات فراغت
		- نبود نیروی انسانی خلاق و بالنگیزه ویژه در برنامه های اوقات فراغت
		- زیرساخت های قدیمی و فضاهای بسیار مضیق در پردیس ها و دانشگاه
		- اطلاع رسانی و تبلیغات ناکافی و نامناسب

ردیف	کد محوری	کدباز
		- عدم خلاقیت و موازی کاری معاونت‌ها و به شکل جزیره‌ای عمل نمودن آنان - عدم اعطای امتیاز و جوایز در خور دانشجومعلمان - جدایی دانشجو و دانشگاه
۱۱	عوامل مدیریتی مداخله‌گر در توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان	- عدم مدیریت و تصمیم‌گیری‌های درست متولیان اوقات فراغت دانشجومعلمان - عدم توجه مدیران به نتایج پژوهش‌های اوقات فراغت - دیدگاه سنتی و عدم نگاه علمی، منسجم و بروز مسئولین به اوقات فراغت - در اولویت نبودن اوقات فراغت برای مسئولین - عدم سیاست‌گذاری‌های مناسب - درگیری و موازی کاری‌های سه حیطه معاونت دانشجویی، آموزشی و فرهنگی - دید منفی جامعه به شادی و تفریح - عدم شناخت درست مدیران از اوقات فراغت و قشر جوان - نبود نگاه جامع و پویا برای رشد افراد در اوقات فراغت از سوی مسئولین - انگیزه و اهمیت کم مسئولین به برنامه‌های اوقات فراغت
۱۲	عوامل مرتبط با برنامه‌ریزی مداخله‌گر در توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان	- برنامه‌ریزی و زمان‌بندی نادرست - نبود هدف و خلاقیت در برنامه‌ها - عدم اعتقاد و التزام به برنامه‌ریزی درست - اهمیت نداشتن اوقات فراغت دانشجومعلمان برای برنامه‌ریزان - نبود یک برنامه واحد، جامع، مدون، منظم و منسجم - سلیقه‌ای برخورد نمودن برنامه‌ریزان و مجریان - برنامه‌ریزی بدون توجه به امکانات و تفاوت‌های استان‌ها و پردیس‌های مختلف - عدم شناسایی و توجه به نظرات و علایق دانشجومعلمان توسط برنامه‌ریزان - عدم نیازسنجی و امکان‌سنجی برای اوقات فراغت دانشجومعلمان - ضعف اکثر پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان در بحث‌های اقتصادی، نیروی انسانی، فضا و امکانات - اختصاص امکانات، تجهیزات و وسایل مناسب - توجه به کیفیت خدمات - سازماندهی مناسب افراد مناسب - تعیین میزان اعتبار لازم و اختصاص بودجه کافی و به‌موقع و جداگانه برای اوقات فراغت دانشجومعلمان - تعریف اوقات فراغت دانشجومعلمان در چارت سازمانی پردیس‌ها و دانشگاه - تأمین نیروی انسانی علاقه‌مند، توانمند و متخصص، آموزش‌دیده، متعهد، باتجربه و خلاق - بازسازی امکانات قدیم و راه‌اندازی امکانات جدید - کاهش هزینه دسترسی و ارائه امکانات رایگان و باکیفیت - برنامه‌ریزی بر اساس اولویت‌ها، امکانات و فضاهای ساختاری و طبیعی، منابع انسانی و مالی و... - تعیین برنامه مدون برای گذر به دوران پساکرونا
۱۳	راهکارهای مرتبط با منابع برای توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان	- تناسب برنامه‌های اوقات فراغت با آینده شغلی دانشجومعلمان - تشکیل شورایی مخصوص اوقات فراغت در پردیس‌ها - ارتقای دانشگاه فرهنگیان از لحاظ مالی، ساختاری، سازمانی و تجهیزات - جلب همکاری گروه‌های آموزشی و اساتید - زمان‌بندی درست و هماهنگی با بخش‌های مختلف دانشگاه جهت عدم تداخل برنامه‌ها - ترسیم سیاست‌های کلی و منسجم اوقات فراغت در سازمان مرکزی و تفویض اختیار بیشتر به استان‌ها - طراحی نظام‌نامه جامع فرهنگی و تحصیلی دانشگاه فرهنگیان - فعال‌تر شدن بخش فرهنگی دانشگاه - اطلاع‌رسانی و تبلیغات مناسب
۱۴	راهکارهای مرتبط با دانشگاه برای توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان	

ردیف	کد محوری	کد باز
		- توجه به نیاز آموزش و پرورش به عنوان کارفرمای دانشگاه فرهنگیان - ملزم نمودن اجرای برنامه های اوقات فراغت از بالادست به صورت بخشنامه و نظارت مستمر - استفاده از افراد متخصص و کارشناس مستقل و تشکیل کمیته مخصوص اوقات فراغت - عقد تفاهم نامه دانشگاه با سایر دستگاه های متولی اوقات فراغت در جامعه - مانع زدایی اداری و کاهش کاغذبازی - برگزاری نشست ها و جلسات منظم و پیوسته اوقات فراغت در سطح کل دانشگاه با مسئولین و اساتید - نظرخواهی و بهره گیری از اساتید کارآمد و پیش کسوت و خدمات و تجارب آنها - لزوم اصلاح برنامه درسی رسمی دانشگاه فرهنگیان - توجه به کیفیت برنامه ها، نه کمیت - تجهیز پردیس ها، سالن ها، فضاها، کتابخانه ها و ... - در نظر گرفتن تفاوت های استان ها و پردیس های مختلف - تحقیق در باب اوقات فراغت و ارائه راهکارهای بومی هر پردیس و استان - طراحی فرم های نظرسنجی و نیازسنجی - نیازسنجی و امکان سنجی و سپس برنامه ریزی بر اساس آنها - تعیین اهداف مناسب و منطقی - پرهیز از برنامه های مقطعی و گذرا، ناهماهنگ، تکراری، کسالت آور و غیر جذاب - مطالعه و استفاده از تجربه کشورهای موفق در اوقات فراغت و بومی سازی آن در کشور و دانشگاه فرهنگیان - برنامه ریزی درست، مناسب، منطقی و کارآمد، هدفمند، منسجم و ساختارمند برای ساماندهی برنامه های اوقات فراغت - زمان بندی درست برنامه و در نظر گرفتن مناسبت های مختلف - برنامه ریزی و ارزشیابی سالانه آن - تنظیم و ارائه تقویم سالانه از سازمان مرکزی جهت یک دست شدن برنامه ها و جهت دهی یکسان - تنظیم برنامه ها مطابق با سند تحول: ساحت های شش گانه؛ و پرهیز از برنامه های تک بعدی - تدوین طرح جامع اوقات فراغت و اجرای آزمایشی آن در زمان و نمونه مشخص، بررسی مجدد و سپس نهایی نمودن آن
		- کاهش برخی محدودیت های خوابگاه و دانشگاه بخصوص برای دختران - تشکیل و فعال نمودن انجمن ها و تشکلهای دانشجویی برای مشارکت در اوقات فراغت و معرفی و عضوگیری مناسب آنها از دانشجوی معلمان - شناسایی ظرفیت ها، استعدادها، توانمندی ها، کمبودها، علایق و سلايق دانشجوی معلمان و برنامه ریزی بر اساس آنها - تعامل بیشتر با دانشجوی معلمان و جلب اعتماد و استقبال آنها - استفاده از همکاری و مشارکت خود دانشجوی معلمان در اوقات فراغت از تصمیم گیری تا اجرا و حمایت از فعالیت های خودجوش آنها
۱۵	راهکارهای مرتبط با دانشجوی معلمان برای توسعه اوقات فراغت آنان	- پر کردن خلأهای ناشی از آموزش رسمی و تقویت جسمی و روحی و بالندگی شغلی دانشجوی معلمان - افزایش زمان دانشجوی معلمان با اصلاح برنامه ریزی آموزشی دروس - شناسایی عوامل کم انگیزی دانشجوی معلمان و طراحی سیستم امتیازدهی مناسب به دانشجوی معلمان - مشارکت کننده - تشویق به مشارکت دانشجوی معلمان با جوايز، امتیازدهی، خلاقیت و جذابیت برنامه های اوقات فراغت - نظرسنجی و نیازسنجی از دانشجوی معلمان و شناخت درست مخاطب برنامه های اوقات فراغت - افزایش فضای مطالبه گری دانشجوی معلمان از مسئولین - تشویق ایده های مختلف دانشجویی - در نظر گرفتن همه دانشجوی معلمان نه فقط خوابگاهی ها

ردیف	کد محوری	کدباز
		طبقه‌بندی دانشجومعلمان و تنظیم برنامه‌ها به تفکیک گروه‌ها، نه برای همه در یک ساعت با تجمع زیاد
		- افزایش آگاهی دانشجومعلمان و خانواده‌ها درباره اوقات فراغت جذاب، کاربردی، مفرح، هدفمند، موردپسند، متنوع، رقابتی، مفید، آموزنده، تقاضامحور، نوگرا و خلاقانه بودن فعالیت‌های اوقات فراغت - توجه به روش‌های تشویقی دانشجومعلمان جهت شرکت و فراهم نمودن انتخاب‌های فراوان برای آنان - پرهیز از فعالیت‌های یک‌طرفه، تکراری، پیش‌پاافتاده، صوری و باری به هر جهت - توجه به انتظارات، انگیزه و علایق و رضایت دانشجومعلمان در ابعاد مختلف اوقات فراغت - استفاده بهینه از فضای مجازی و رسانه‌ها - آسان نمودن رفت‌وآمد و دسترسی - جلب مشارکت دانشجومعلمان و توجه به ویژگی‌های اوقات فراغت هر دو جنس با اولویت دختران - برگزاری مسابقات و جشنواره، همایش و وبینار، اردو و بازدید، کارگاه، دوره و کلاس در رشته‌های مختلف هنری و ورزشی - برگزاری فعالیت‌های درسی و غیردرسی، حرفه‌ای و عمومی، تفریحی، ترکیبی، جسمانی و روانی، فردی و جمعی، فعال و غیرفعال، درون‌استانی و برون‌استانی در اوقات فراغت - تبلیغات مناسب و معرفی اهمیت و انواع برنامه‌های اوقات فراغت و توجیه دانشجومعلمان و دست‌اندرکاران - تناسب برنامه‌های اوقات فراغت با رشته و حرفه دانشجومعلمان رعایت تعادل و پرهیز از افراط و تفریط در اوقات فراغت - هماهنگی فعالیت‌ها با ارزش‌های اخلاقی و عقیدتی، فرهنگی، اجتماعی، جنبه‌های اقتصادی، سیاسی، هنری، انسانی - استفاده از مربیان و اساتید خوب و مجرب، افراد موفق استانی و کشوری - شناسایی اولویت‌های اوقات فراغت جوان امروزی؛ ارائه بازتعریفی از اوقات فراغت و اوقات: بالندگی و پویایی - آموزش سبک زندگی مناسب به دانشجومعلمان امروز و معلمان فردا و دانش‌آموزانشان
۱۶.	راهکارهای مرتبط با خود اوقات فراغت برای توسعه آن	- انجام بهتر وظایف و عملکرد بهتر شغلی - تحصیلی و تصمیم‌گیری بهتر دانشجومعلمان در زندگی - افزایش آگاهی، به‌روزشدن، کسب مهارت و توانمندسازی دانشجومعلمان در همه ابعاد و تربیت همه‌جانبه آنان، و تربیت افراد شایسته، متخصص، متعهد و کارآمد - استعدادیابی فردی و اجتماعی و شناسایی نقاط قوت و ضعف، تقویت بینش اجتماعی، افزایش خلاقیت، تمرکز دانشجومعلمان - القای احساس مهم بودن، دیده‌شدن و شخصیت دادن به دانشجومعلمان - انرژی مضاعف برای درس و پژوهش، و کاهش انرژی‌های منفی و خستگی و خمودگی دانشجومعلمان - افزایش همبستگی و دوستی و صمیمیت دانشجومعلمان و دانشگاه - ارتقای مهارت‌های هدف‌گذاری، برنامه‌ریزی و مسئولیت‌پذیری دانشجومعلمان - گسترش افق دید و کسب تجربه‌های مختلف و تربیت دانشجومعلمان مهارت‌محور و خودساخته - جبران کمبودها و خلأهای برنامه‌های درسی و تقویت دانشجومعلمان در ابعاد گوناگون سطح علمی و فرهنگی و ورزشی - ایجاد حس نوع‌دوستی، ایثار در برنامه‌های بین استانی و افزایش ارتباط فرهنگ‌ها - تقویت و توسعه هویت حرفه‌ای و هدفمندکردن و جهت‌دادن به علاقه‌مندی و توانمندی دانشجومعلمان - هدفمند شدن برنامه‌های اوقات فراغت دانشجومعلمان و کاهش سردرگمی و اتلاف وقت و کاهلی، دوری از فضای مجازی و افزایش موفقیت‌های زندگی
۱۷.	پیامدهای خرد توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان	

ردیف	کد محوری	کد باز
۱۸	پیامدهای کلان توسعه اوقات فراغت دانشجوی معلمان	- تعامل بهتر با دانشگاه و کادر اجرایی دانشگاه و انرژی مثبت و جاری در دانشگاه
		- کسب مهارت اجتماعی، فرهنگی و زندگی، و کاهش انحرافات و آسیب پذیری
		افزایش انگیزه و علاقه دانشجوی معلمان به شغل، محیط تحصیل، یادگیری بیشتر در کنار تفریح، و بنابراین گریز کمتر از دانشگاه
		نگرش مطلوب و رضایت آمیز به خود و دیگران و روابط اجتماعی متعادل، رضایت از زندگی تحصیلی دانشجویی معلمی
		رشد تفکر مذهبی و مهارت های دینی، آگاهی به ورزش، علم روز، تکنولوژی های جدید و زبان های مختلف و پیشرفت علمی
		- آموزش مهارت های معلمی و کاربردی برای گذر از دانشگاه به محل کار
		افزایش انگیزه کار و تلاش، روحیه سرزندگی و امید، بهبود شرایط روحی، نگرش مثبت به زندگی، خودپنداری مثبت، تعادل عاطفی
		- رهایی از فشار و تنش، مدیریت هیجانات، افزایش خودباوری و مقاومت در مشکلات و ارتقای سیستم ایمنی در مقابل استرس ها، خواب و تغذیه بهتر
		افزایش معناداری زندگی، کیفیت زندگی و کیفیت کاری، تأمین سلامت روانی و جسمانی، شادابی و سرزندگی
		- استقلال فردی و افزایش اعتماد به نفس، تربیت بهتر فردی و اجتماعی
۱۹	پیامدهای ثانویه توسعه اوقات فراغت دانشجوی معلمان	- افزایش شادابی، پویایی و نشاط و تأمین سلامت جامعه
		ارتقای سلامت روانی و پیشگیری بجای درمان و کاهش هزینه های درمانی مشکلات جسمانی - روانی
		- کاهش افسردگی، مشکلات روحی - روانی، جدا نگر ها و انزوا، دل زدگی شغلی، بحران ها و ناهنجاری های اجتماعی، انحرافات، آسیب های فرهنگی - اجتماعی و مخاطره های ضد اجتماعی
		جبران ضعف ها و خلاهای نظام آموزشی، رشد آموزش و نمو پرورش، افزایش کیفیت آموزشی، پویایی و به روزی و تقویت نظام آموزش و پرورش کشور
		ارتقای روابط اجتماعی مسالمت آمیز، افزایش حس اجتماعی بودن و تسهیل فرایند اجتماعی شدن پرورش جوانان بانشاط تر، توانمندتر و مسئولیت پذیرتر، تربیت نیروی انسانی آگاه تر و در نتیجه نسل آینده غنی تر
		- هدر ندادن دوران طلایی رشد و شکوفایی جوانی، استفاده بهینه از نیروی نهفته آنان
		- مشارکت و تعامل هر چه بیشتر نسل جوان در تحقق آرمان ها و اهداف اجتماعی جامعه
		دست یافتن به سند تحول بنیادین و معلم پژوهنده و فکور، تربیت انسان های چندبعدی و تمام ساحتی، پرورش معلم با انگیزه و تراز کشور
		یادگیری مهارت های زندگی، ارتقای بهداشت روانی افراد جامعه، غنای روابط انسانی، افزایش رفتارهای سالم در سطح جامعه
		- توسعه رفتارهای اجتماعی فرهنگی و سلامت محور، کاهش تنش های محیطی
۱۹	پیامدهای ثانویه توسعه اوقات فراغت دانشجوی معلمان	- تقویت خانواده، توسعه روابط دوستانه، پرورش روحیه اجتماعی
		- منافع اقتصادی، بهبود عملکرد در کار و اشتغال و افزایش انگیزه و روحیه معلمان
		- ارتقای سطح فکر معلمان، غنی شدن دانشجوی معلمان به عنوان مادران و پدران و معلمان آینده
		- سرمایه گذاری روی غنی سازی معلم و برداشت سرمایه از آموزش و پرورش غنی
		غنی سازی دانشجوی معلمان به عنوان سفیرانی برای ترویج علم، هنر و فرهنگ و مهارت ها در اقصا نقاط کشور
		- تربیت بهتر دانشجوی معلمان، پرورش معلمانی موفق تر و جامعه ای پیشرو
		انتقال اثرات مثبت اوقات فراغت از دانشجوی معلمان به مدرسه و بنابراین انتقال تغییرات مثبت اوقات فراغت به پیکره آموزش و پرورش و جهش های مثبتی در نسل های آینده
		پیامد اصلی اوقات فراغت در ابتدا شامل حال خود دانشجوی معلمان و در مرحله بعد دانش آموزان و آینده آنان

ردیف	کد محوری	کدباز
		پرورش معلمانی پربارتر و علاقه‌مندتر و تبدیل آنان به افراد دغدغه‌مند، توانمندتر، به‌روزتر، آگاه‌تر و بایصیرت‌تر در جامعه
		تربیت دانش‌آموزانی بافرهنگ و باسوادتر، سرزنده و بانشاط، موفق‌تر، توانمندتر، باانگیزه، آگاه و با اطلاعات، مهارت‌محور، با تحلیل و تفسیر بهتر
		پرورش خلاقیت و استعدادهای دانش‌آموزان، اثر مثبت بر ذهن آنان و راهنمایی در جهت درست زندگی
		آشنایی بافرهنگ شهرهای مختلف و در نتیجه برخورد مناسب با دانش‌آموزانی بافرهنگ‌های مختلف
		اهمیت‌دادن دانشجو معلمان به خود و مهم دانستن شغل خود و ایجاد ذهنیت فرا تر از تدریس و مدرسه ساده
		توانمندی دانشجو معلمان در انتقال بهتر مطالب و یادگیری و علاقه بیشتر دانش‌آموزان و به‌روزشدن علم دانشجو معلمان مطابق با نیاز دانش‌آموزان
		آمادگی ذهنی، سیستم آموزشی، روش‌های تدریس و کلاس‌داری و برخورد بهتر با دانش‌آموزان و پرورش نسل‌های پویا و سرزنده
		- توانایی کنار آمدن با معضلات و چالش‌ها، شرایط و محدودیت‌های مناطق مختلف خدمت دانشجو معلمان
		- آموزش و درک درست دانشجو معلم از فضای مجازی و کسب و کارهای آن و درآمد از هنر خود
		ارتقای نگرش، انگیزش و علاقه دانشجو معلمان نسبت به شغل معلمی، و جذب بقیه دانش‌آموزان به شغل معلمی
		بهره‌مندی از نیروی این جمعیت فعال جامعه برای انتقال ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی به نسل‌های بعدی، علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به ورزش و نماز و هنر و...
		- آموختن مهارت‌های زندگی در اردوها و برنامه‌های مختلف اوقات فراغت
		- آشنایی با سازمان‌ها و نهادهای مختلف در برنامه‌های اوقات فراغت
		توانایی دانشجو معلم مهارت‌محور به‌عنوان مربی حرفه‌ای و کارآفرین در انتقال این مهارت‌ها به دانش‌آموزان و حتی والدین آنان به‌خصوص در مناطق دورافتاده و محروم جهت ایجاد درآمد و شغل

در گروه‌بندی کدها، کدهای محوری مستخرج از مصاحبه‌ها گروه‌بندی شده و سپس گروه‌های ایجاد شده با یکدیگر مقایسه شدند تا گروه‌های اصلی و ابعاد هر یک شناسایی و استخراج گردد. البته در این مرحله مراجعه به ادبیات نظری پژوهش کمک زیادی به هرچه دقیق‌تر شدن گروه‌بندی‌ها کرد. در این پژوهش سعی شده بر اساس فهم پژوهشگران از متن پدیده مورد مطالعه یعنی آسیب‌شناسی و توسعه اوقات فراغت دانشجو معلمان کشور، چارچوب مدل پارادایمی آن به‌صورت روایتی به شکل ترسیمی نشان داده شود. گروه‌بندی کدهای محوری در هر مورد و مقایسه آن‌ها، نشان داد می‌توان تمامی کدهای به‌دست‌آمده را در شش گروه اصلی جای داد که عبارت‌اند از: مقوله‌های محوری یا ابعاد توسعه اوقات فراغت دانشجو معلمان سراسر کشور، شرایط علی، عوامل مداخله‌گر، عوامل زمینه‌ای، راهکارها و پیامدها (جدول ۲).

جدول ۲. مؤلفه‌های توسعه اوقات فراغت بر اساس کدگذاری انتخابی

ردیف	کدهای انتخابی	کدهای محوری
		ساحت تربیتی - اعتقادی - عبادی و اخلاقی
		ساحت اقتصادی و حرفه‌ای
		ساحت علمی و فناوری
		ساحت اجتماعی و سیاسی
		ساحت زیستی و بدنی
		ساحت زیبایی‌شناختی و هنری
۱.	مقوله‌های محوری یا ابعاد توسعه اوقات فراغت	
۲.	شرایط علی	عوامل فردی اوقات فراغت دانشجو معلمان

ردیف	کدهای انتخابی	کدهای محوری
		عوامل غیرفردی اوقات فراغت دانشجویان
۳.	عوامل مداخله‌گر	موانع فردی غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان موانع سازمانی غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان
۴.	عوامل زمینه‌ای	عوامل مدیریتی عوامل برنامه‌ریزی
۵.	راهکارها	راهکارهای مرتبط با منابع راهکارهای مرتبط با دانشگاه راهکارهای مرتبط با خود اوقات فراغت
۶.	پیامدها	پیامدهای خرد پیامدهای کلان پیامدهای ثانویه

شکل ۱. چارچوب توسعه اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان کشور

باتوجه به تحلیل داده‌ها به روش داده‌بنیاد و مدل پژوهش گزاره‌های پژوهش در پاسخ به سؤالات تحقیق به صورت زیر به دست آمد:

۲. توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان کشور شامل مؤلفه‌های زمینه‌ای از جمله: ساحت تربیتی - اعتقادی - عبادی و اخلاقی، ساحت اقتصادی و حرفه‌ای، ساحت علمی و فناوری، ساحت اجتماعی و سیاسی، ساحت زیستی و بدنی، ساحت زیبایی‌شناختی و هنری است.
۳. موانع فردی و سازمانی به صورت عوامل مداخله‌گر بر راهبردهای توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان تأثیر می‌گذارند.
۴. مقوله محوری در توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان کشور در بستر عوامل مدیریتی و برنامه‌ریزی اتفاق می‌افتد.
۵. راهبردهای توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان می‌تواند به صورت راهکارهای مرتبط با منابع، مرتبط با دانشگاه و مرتبط با خود اوقات فراغت انجام گیرد.
۶. توسعه اوقات فراغت منجر به پیامدهای خرد، کلان و پیامدهای ثانویه می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

اوقات فراغت و نحوه گذران آن از جمله مفاهیم نوینی است که پس از دوران صنعتی شدن جوامع، رشد سرمایه‌داری و گسترش شهرها معنای واقعی خود را پیدا کرد. در واقع، با توسعه انواع تکنولوژی در زندگی مردم و جایگزینی آن با نیروی انسانی، عملاً انسان‌ها فرصتی یافتند تا بتوانند از اوقات خود به آن صورتی که دوست دارند استفاده کنند. همچنین موضوع اوقات فراغت دانشجویان و دانشجومعلمان از جمله مهم‌ترین مسائلی است که باید شناخته شود تا بر اساس آن برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب میسر گردد. در صورت بی‌توجهی، عدم درک و برنامه‌ریزی نامناسب برای اوقات فراغت دانشجومعلمان که جزو نیروهای فعال جامعه هستند آسیب‌های اجتماعی زیان‌باری به جامعه وارد خواهد آمد؛ بنابراین، مطالعه و بررسی جامعه‌شناختی در خصوص فعالیت‌های اوقات فراغت دانشجومعلمان و شناسایی عوامل مؤثر بر آن، به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران کمک خواهد کرد تا نیازها و علایق فراغتی آنان را شناخته و بر اساس آن برنامه‌ریزی صحیح، منطقی و متناسب داشته باشند. علاوه بر تفاوت‌هایی که از لحاظ روش‌شناسی بین این پژوهش و پژوهش‌های مشابه در زمینه اوقات فراغت وجود دارد و جزء نوآوری‌های این پژوهش محسوب می‌شود، از لحاظ مدل و اجزای آن نیز تفاوت‌هایی وجود دارد. البته به دلیل عدم استفاده تحقیقات قبلی از رویکرد داده‌بنیاد، اجزای کلی هیچ یک از نتایج پژوهش‌های گذشته با اجزای این مدل تطابق ندارد، ولی به لحاظ مفهومی می‌توان مقایسه‌هایی در برخی از اجزای مدل مفهومی انجام داد.

از نتایج تحلیل محتوای پاسخ مصاحبه‌شوندگان، عوامل فردی و عوامل غیرفردی به‌عنوان عوامل مؤثر بر توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان شناسایی گردید. این نتایج در بخش عوامل فردی توسعه اوقات فراغت، با یافته‌های پژوهش میرجهانیان، عابدی و دیاریان (۱۴۰۱)؛ چن و لیو^۱ (۲۰۲۰)؛ دنات^۲ و همکاران (۲۰۲۲) هم‌خوان بود. همچنین، در بخش عوامل غیرفردی با تحقیق قراباغی (۱۴۰۰)؛ رن، یانگ و زنگ^۳ (۲۰۲۱) موافق بود. همین‌طور بر اساس تحلیل عمیق یافته‌ها، مقوله اصلی توسعه اوقات فراغت دانشجومعلمان کشور، منطبق با ۶ ساحت اصلی مطابق با سند تحول بنیادین یعنی: ساحت تربیتی - اعتقادی - عبادی و اخلاقی، ساحت اقتصادی و حرفه‌ای، ساحت علمی و فناوری، ساحت اجتماعی و سیاسی، ساحت زیستی و بدنی، ساحت زیبایی‌شناختی و هنری استخراج گردید که با نتایج تحقیق بهمنی، موحد و شمعی (۱۴۰۰)؛ صادقی و عبدالی (۱۴۰۰)؛ سون^۴ و همکاران (۲۰۲۰)؛ هارتمن، بارسلونا، تراونتوین و هال^۵ (۲۰۲۰)؛

1. Chen & Liu

2. Denault

3. Ren, Yang & Zhang

4. Son

5. Hartman, Barcelona Trauntvein & Hall

گون و تنّا^۱ (۲۰۲۲) هم‌راستا بودند. به همین ترتیب در رابطه با شرایط مداخله‌گر یا میانجی در این پژوهش موانع فردی و موانع سازمانی توسعه اوقات فراغت دانشجویان کشور شناسایی گردید که می‌توان گفت با نتایج محققانی چون حیدری و منصوری (۱۴۰۰)، کیم و چو^۲ (۲۰۲۰)، سون، یی و چن^۳ (۲۰۲۱)، ایران‌منش و موسوی (۲۰۲۲)، در یک راستا بود. در مورد شرایط زمینه‌ای در تحقیق حاضر نیز پس از مصاحبه‌های عمیق و تحلیل آن‌ها دو مورد عوامل مدیریتی و عوامل برنامه‌ریزی شناسایی شد که با پژوهش‌های ضیائی، آقایی، صفاری، یوسفی زنور (۱۴۰۱)، گریتز^۴ و همکاران (۲۰۲۰)، تیان، کیو، لین و ژو (۲۰۲۰)، هم‌خوان بود. در ادامه برای رسیدن به راهبردهای موردنظر، با استفاده از تحلیل مصاحبه‌ها و کدگذاری مرحله‌به‌مرحله راهکارهای مرتبط با منابع، راهکارهای مرتبط با دانشگاه و راهکارهای مرتبط با خود اوقات فراغت به دست آمد که این نتیجه نیز با نتایج تحقیقات پورنصرالله، بهرامی و عیدی (۱۴۰۰)، کارینز و همکاران (۲۰۲۱)، اولیوریا^۵ و همکاران (۲۰۲۲) هم‌راستا بود. در مورد پیامدهای توسعه اوقات فراغت دانشجویان کشور هم بر اساس تحلیل مصاحبه‌ها سه دسته شامل پیامدهای خرد، پیامدهای کلان و پیامدهای ثانویه استخراج گردید که با نتایج پژوهشگرانی همچون عبدالهی، ساعتچیان و برزگر (۱۴۰۰)، سعادتی فرد، جوادی‌پور، هنری، صفاری، زارعیان (۱۴۰۰)، ایرایورگی^۶ و همکاران (۲۰۲۱) موافق بود. البته که تحقیقاتی که عنوان شد هر کدام در جامعه غیرمشابه جامعه این پژوهش یعنی دانشجویان انجام شده بود، اما در نتایج کلی هر کدام از تحقیقات در بخشی از نتایج این تحقیق هم‌خوان بودند. این هم‌راستایی با اکثر تحقیقات قبلی علی‌رغم تفاوت‌های بسیار پژوهش حاضر، می‌تواند به دلیل ذات اوقات فراغت باشد که همیشه در آن عواملی همچون عوامل اقتصادی، زمان، امکانات، نحوه برنامه‌ریزی و بسیار موارد دیگر اثرگذارند. این عوامل مشخص در اوقات فراغت و درعین حال، گستردگی و تغییرات سریع آن در طی زمان یا از قشری به قشر دیگر، دائماً آن را موضوعی قابل بررسی و نیازمند شناسایی به‌روز می‌نماید.

به‌طورکلی نتایج مدل پارادایمی توسعه اوقات فراغت دانشجویان کشور نشان داد فعالیت‌های فراغتی آنان متأثر از عوامل مختلفی از جمله: زمینه‌ای که شامل عوامل مدیریتی و برنامه‌ریزی بوده و در بخش عوامل علی نیز متأثر از عوامل فردی و غیرفردی است. همچنین، موانعی مانند موانع فردی و سازمانی در این اثرگذاری نقش مداخله‌گری داشته که تغییر در هر یک از این عوامل می‌تواند بر توسعه این اوقات اثر بگذارد. اما مقوله اصلی توسعه اوقات فراغت دانشجویان شامل تمامی ابعاد یک انسان تمام ساحتی یعنی تربیتی - اعتقادی - عبادی - اخلاقی، اقتصادی - حرفه‌ای، علمی - فناوری، اجتماعی - سیاسی، زیستی - بدنی و زیبایی‌شناختی - هنری است. راهبردهای توسعه اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور نیز تحت عنوان راهبردهای مرتبط با دانشگاه، دانشجویان و خود اوقات فراغت شناسایی گردید. در انتها نتایج نشان داد در صورت توسعه و غنی‌سازی این اوقات می‌توان به پیامدهای خرد، کلان و ثانویه دست یافت.

از آنجایی که پژوهش حاضر بر اساس طرح تعیین شده از سوی سازمان مرکزی دانشگاه فرهنگیان انجام گردید، نیم‌سال اول اجرای طرح مقارن با قرنطینه و همه‌گیری بیماری کرونا بود و محقق جهت رسیدن به کفایت مصاحبه‌ها، به‌ناچار تعداد بیشتری از پژوهش‌های کیفی مصاحبه انجام داد تا بتواند تمامی شرایط قبل، حین و بعد کرونا را پوشش دهد. همچنین نبود پرسش‌نامه استاندارد در این حوزه و عدم کنترل محقق بر صحت برخی از موارد پاسخ داده شده توسط نمونه‌ها را نیز می‌توان جزو محدودیت‌های پژوهش نام برد؛ لذا به نظر می‌رسد اگر انجام تحقیقات بیشتری در این زمینه و در رابطه با نیازسنجی و امکان‌سنجی اوقات فراغت دانشجویان کشور انجام گیرد بتوان به نتایج کامل‌تری دست پیدا کرد. همچنین، طراحی نظام‌نامه جامع فرهنگی، فراغتی و تحصیلی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بسیار مفید خواهد بود.

1. Guan & Tena
2. Kim & Cho
3. Sun, Ee & Chin
4. Gretzel
5. Oliveira
6. Iraurgi

بعلاوه مطالعات تطبیقی و استفاده از تجربه کشورهای موفق در حوزه اوقات فراغت دانشجویان و دانشجوی معلمان و سپس بومی سازی آن می تواند بسیار ارزنده باشد.

در بخش پیشنهادات کاربردی نیز توصیه می گردد دانشگاه فرهنگیان سیاست های کلی و منسجم اوقات فراغت دانشجوی معلمان را در سازمان مرکزی ترسیم نموده و تفویض اختیار بیشتری به استان ها شود. همچنین، در مسیر توسعه اوقات فراغت دانشجوی معلمان ضرورت دارد مسئولین امر از یک طرف اولویت ها، امکانات و فضاهای ساختاری و طبیعی، منابع انسانی و مالی و... دانشگاه فرهنگیان را بررسی کامل نموده، از طرف دیگر، ظرفیت ها، استعدادها، توانمندی ها، کمبودها، علایق و سلیق دانشجوی معلمان را شناسایی نمایند و نیز با توجه به نیاز آموزش و پرورش به عنوان کارفرمای دانشگاه فرهنگیان، طی یک برنامه ریزی درست و مناسب، منطقی و کارآمد، هدفمند، منسجم و ساختارمند در جهت ساماندهی اوقات فراغت دانشجوی معلمان برآیند. همین طور، تشکیل شورایی مخصوص اوقات فراغت در دانشگاه فرهنگیان یا تعریف آن در چارت سازمانی دانشگاه نیز می تواند از اقدامات مهم و ضروری محسوب گردد. از طرفی، تنظیم و ارائه تقویم سالانه که از برنامه ریزی دقیق و هوشمند منتج شده باشد، از سوی سازمان مرکزی برای جهت دهی یکسان به پردیس های سراسر کشور می تواند بسیار مؤثر باشد.

در انتها امید است با توجه به نقش اساسی دانشجوی معلمان در آموزش کشور، با توسعه اوقات فراغت آنان بتوان سلامت و شادابی روحی و جسمی شان را تأمین نموده و از این رو در مسیر ارتقای کیفیت زندگی افراد جامعه، پیشرفت و تعالی معلمان، دانش آموزان و مردم کشور حرکت نمود.

References

- Abdollaahi, M. H., Saa'Atchiaan, V., & Barzegar, R. (2021). Factors involved in enrichment of female students' leisure time in the city of Mashhad. *Quarterly Journal of Education*, *37*(1), [Article information in Persian].
- Aghdasi, A. N., Khadivi, A., & Panahi, A. (2011). The role of extracurricular activities in enriching the leisure time of the female students of Humanities Faculty of Islamic Azad University, Tabriz Branch. [Journal Name], 4(12), 127–152. [In Persian].
- Ardakanian, A. (2019). *Leisure time education: A vital factor for the well-being and health of society*. Nurbakhsh. [Book in Persian].
- Asadi, M., Ashraf Ganjouei, F., & Zarei, Z. (2021). Designing a model for spending sports leisure time during the outbreak of coronavirus in Iran. *Journal of Islamic Life Style Centered on Health*, 5(4), 310–322. [In Persian].
- Azizi, S., Asadi, J., Kariminia, M. M., & Ansari Moghadam, M. (2021). Analyzing the principles of spending leisure time from the perspective of the Qur'an and Atrat. *New Achievements in Humanities Studies*, 39(4), 92–104. [In Persian].
- Bahmani, M., Movahed, A., & Shamai, A. (2020). Analysis of effective factors on the way of spending of leisure time in Tehran (Case study: District 12 of Tehran). *Journal of Applied Researches in Geographical Sciences*, 21(60), 361–377. [In Persian].
- Cairns, D., França, T., Malet Calvo, D., & De Azevedo, L. (2021). An immobility turn? The Covid-19 pandemic, mobility capital and international students in Portugal. *Mobilities*, 16(6), 874–887. <https://doi.org/10.1080/17450101.2021.1971055>
- Chang, S., Chen, C., & Ho, Y. (2012). A study of marketing performance evaluation system for notebook distributors. *International Journal of Business and Management*, 7(13), 85–93. <http://dx.doi.org/10.5539/ijbm.v7n13p85>
- Chen, Z., & Liu, Y. (2020). The state of leisure life situation and the meaning of leisure education for college students in China. *International Journal of Educational Research*, 102, 101613. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101613>
- Creswell, J. W. (2021). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed approaches* (A. Kiamanesh, Trans.). Academic Jihad (Allameh Tabatabai University). (Original work published 2018).
- Danayi far, H., Alvani, S., & Azar, A. (2012). *Qualitative research methodology in management: A comprehensive approach*. Safar-Eshragi Publishers.
- Denault, A. S., Litalien, D., Plamondon, A., Dupéré, V., Archambault, I., & Guay, F. (2022). Profiles of motivation for participating in extracurricular activities among students at disadvantaged high schools. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 80, 101421. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2022.101421>
- Ebben, W., & Brudzynski, L. (2008). Motivations and barriers to exercise among college students. *Journal of Exercise Physiology Online*, 11(5), 1–11.
- Eric, M. (1998). Living with technology. *Scandinavian Journal of Information Systems*, 10(1–2), 249–253.
- Fadayan, A., & Yazdani, F. (2013). Investigating the way of spending leisure time among teenagers and young people aged 14-29 in Ilam province [Paper presentation]. International Congress of Culture and Religious Thought, [Location].
- Fereydoun Nejad, M. (2023). The necessity of enriching students' leisure time with the aim of improving health and hygiene their soul. *Journal of Behavioral Sciences Studies and Research*, 5(14), [Page numbers in Persian].
- Fu, J., Xu, P., Zhao, L., & Yu, G. (2017). Impaired orienting in youth with Internet addiction: Evidence from the attention network task (ANT). *Psychiatry Research*, 264, 54–57. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2017.07.074>
- Ghoreshi Minabad, M., & Mirvase, S. T. (2011). The role of camping in times of leisure manpower students (Case study: High school students 2 area Rasht). [Journal Name], 6(16), 99–114. [In Persian].
- Gretzel, U., Fuchs, M., Baggio, R., Hoepken, W., Law, R., Neidhardt, J., & Xiang, Z. (2020). E-Tourism beyond COVID-19: A call for transformative research. *Information Technology & Tourism*, 22, 187–203. <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00181-3>
- Guan, J., & Tena, J. D. (2022). Connections and causal effects in Chinese students: Physical activity, leisure-time, cognition and academic grades. *Journal of Asian Economics*, 78, 101423. <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2021.101423>

- Hammami, A., Harrabi, B., Mohr, M., & Krstrup, P. (2020). Physical activity and coronavirus disease 2019 (COVID-19): Specific recommendations for home-based physical training. *Managing Sport and Leisure*, 27(1-2), 26–31. <https://doi.org/10.1080/23750472.2020.1757494>
- Hartman, C. L., Barcelona, R. J., Trautvein, N. E., & Hall, S. L. (2020). Well-being and leisure-time physical activity psychosocial factors predict physical activity among university students. *Leisure Studies*, 39(1), 156–164. <https://doi.org/10.1080/02614367.2019.1694567>
- Haward, T. (2003). Leisure in life-course perspective. In R. A. Seitersten Jr. (Ed.), *Invitation to the life course: Toward new understandings of later life* (pp. 107–134). Baywood Publishing.
- Heydari, H., & Mansoori, S. (2022). Leisure time and gender: A reflection on the lived experience of female students of Shiraz University. *Journal of Woman & Society*, 12(4), 67–82. [In Persian].
- Iranmanesh, A., & Mousavi, S. A. (2022). Exploring the distribution of socio-spatial activities of students of higher education institutes during the global pandemic: City and campus. *Cities*, 128, 103813. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.103813>
- Iraurgi, I., Romero, S., Madariaga, A., & Araújo, D. (2021). The relationship between serious leisure and recreation specialization in sportspeople with and without physical disabilities. *Educación Física y Deportes*, 7(2), e06295.
- Jalali Farahani, M. (2011). *Leisure and recreational sport management* (5th ed.). Tehran University.
- Kiani Salmi, S. (2020). Investigation of women's attitude to forming tourism-camping areas for ladies: Case study: Kashan. *Journal of Policing and Social Studies of Women and Family*, 8(2), 493–522. [In Persian].
- Kim, Y. J., & Cho, J. H. (2020). Correlation between preventive health behaviors and psychosocial health based on the leisure activities of South Koreans in the COVID-19 crisis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(11), 4066. <https://doi.org/10.3390/ijerph17114066>
- King, K. (2009). From the precipice: Recreation experiences of high risk adolescent girls. *Journal of Park and Recreation Administration*, 18(3), 19–34.
- Kramer, D., Stronks, K., Maas, J., Wingen, M., & Kunst, A. E. (2015). Social neighborhood environment and sports participation among Dutch adults: Does sports location matter? *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 25(?), 272–273. <https://doi.org/10.1111/sms.12371>
- Mansuri, M., Farzan, F., & Hamidi, M. (2020). Designing the model of students leisure time in Iran. [Journal Name], 8(28), 131–145. <http://ntsmj.issma.ir/article-1-1271-fa.html> [In Persian].
- Mirjahanian, N., Abedi, M., & Dayarian, M. (2022). Designing the model of spending leisure time with high career adaptability intermediary role in adolescents. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 13(49), 95–130. [In Persian].
- Moaveni, E., & Rahmani, H. (2019). The effect of security and gender space on increasing the presence of women in the urban space (case study: Women's Park, Shiraz). *Architectural Journal*, 2(9), 49–58. [In Persian].
- Mosavirad, T., & Keshavarz, L. (2015). The relationship between how to spend leisure time and mental health of athletes and non-athletes in Shahinshahr. *Organizational Behavior Management Studies in Sports*, 2(6), 73–80. [In Persian].
- Mowatt, R. A. (2021). A people's future of leisure studies: Leisure with the enemy under COVID-19. *Leisure Sciences*, 43(1-2), 269–275. <https://doi.org/10.1080/01490400.2020.1773998>
- Mozafari, S. A. A., & Safania, A. M. (2002). How students of Islamic Azad Universities spend their leisure time, emphasizing sport activities. *OLYMPIC*, 10(2-1), 117–126. [In Persian].
- Nazarian Madavani, A., & Ramzani, A. (2013). [Title of paper]. *Research on Educational Sport*, 1(3), 13. [In Persian].
- Oliveira, A. J., Vale, W. S., da Silveira, A. L. B., de Carvalho, L. M., Lattari, E., Pancoti, B. M., & Maranhão Neto, G. A. (2022). Frequency of leisure-time physical activity and pulse pressure in the Brazilian population: A population-based study. *Public Health*, 209, 39–45. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2022.05.016>

- Pornasrolah, S., Bahrami, S., & Aydi, H. (2022). Developing a model for the role of exercise in leisure time to reduce social harms, grounded theory. *Sport Sciences Quarterly*, 13(44), 31–56. [In Persian].
- Qarabaghi, H., Salehi, V., & Delrouz, K. (2021). Effect of virtual social networks on religious orientation, ethics, academic achievement and leisure among the youth in Hamedan Province. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 20(51), 71–96. [In Persian].
- Rajabpour, T. (2016). *Leisure time from the perspective of Islam and a brief look at recreational sports in the scope of Islamic civilization* [Paper presentation]. 3th National Conference of the Scientific Association of Sport Management of Iran, Tehran, Iran.
- Reichert, F. F., Barros, A. J. D., Domingues, M. R., & Hallal, P. C. (2007). The role of perceived barriers in explaining gender differences in leisure-time physical activity. *American Journal of Public Health*, 97(3), 515–519. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2005.070136>
- Ren, H. J., Yang, Q., & Zhang, X. (2021). Relationship between college students' physical activity and unhealthy psychological conditions. *Aggression and Violent Behavior*, 101640. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2021.101640>
- Rezaei, S. (2017). Investigating patterns of spending leisure time with emphasis on physical activities and sport (Case study: Female teaching staff, students, and office staff at Ilam University). *Sociological Studies of Youth Journal*, 7(24), 73–84. [In Persian].
- Riahi, E., Zarei, A., Esmaili, M., & Nikaeen, Z. (2020). Correlation of passion for physical activity and vitality with leisure time physical activity enjoyment in Tehran Municipality Sport Organization. *Journal of Health Promotion Management*, 9(3), 84–94. [In Persian].
- Rohani, M., Abdi, K., Mir Hosseini, S. M. A., & Kazemi, A. (2021). Development of physical education teachers' leisure time based on the approach of improving human resources in school environments. *Journal of School Administration*, 9(2), 191–219. [In Persian].
- Saadatifard, E., Javadipour, M., Honari, H., Saffari, M., & Zareian, H. (2021). The pattern of women's recreational sports in Iran. *Research on Educational Sport*, 9(22), 187–216. [In Persian].
- Sadeghi, M., Hooshang, T., & Abdali, F. (2021). *Designing a family leisure and sports model in the era of Corona* [Paper presentation]. Fourth International Conference on Physical Education and Sport Science, Tehran, Iran.
- Sikes, E. M., Richardson, E. V., Cederberg, K. J., Sasaki, J. E., & Sandroff, B. M. (2019). Use of the Godin leisure-time exercise questionnaire in multiple sclerosis research: A comprehensive narrative review. *Disability and Rehabilitation*, 41(11), 1243–1267. <https://doi.org/10.1080/09638288.2018.1424956>
- Son, J. S., Nimrod, G., West, S. T., Janke, M. C., Liechty, T., & Naar, J. J. (2020). Promoting older adults' physical activity and social well-being during COVID-19. *Leisure Sciences*, 43(1-2), 287–294. <https://doi.org/10.1080/01490400.2020.1774015>
- Strauss, A. L., & Corbin, J. M. (2014). *Basics of qualitative research* (B. Mohammadi, Trans.). Institute for Humanities and Cultural Studies. (Original work published 1998).
- Sun, B., Ee, L., & Chin, N. (2021). The COVID-19 school closure effect on students' print and digital leisure reading. *Computers and Education Open*, 2, 100033. <https://doi.org/10.1016/j.caeo.2021.100033>
- Tian, H., Qiu, Y., Lin, Y., & Zhou, W. (2020). Personality and subjective well-being among elder adults: Examining the mediating role of cycling specialization. *Leisure Sciences*, 44(2), 1–18. <https://doi.org/10.1080/01490400.2020.1757530>
- Tondnevis, F. (2002). The place of sport in Iranian women's leisure time. *Harkat Journal of the Faculty of Physical Education and Sport Sciences*, 12, 87. [In Persian].
- Wegner, L., Flisher, A. J., Chikobvu, P., Lombard, C., & King, G. (2008). Leisure boredom and substance use among high school students in South Africa. *Journal of Leisure Research*, 40(2), 249–266. <https://doi.org/10.1080/00222216.2008.11950140>
- Yavari, M. K., & Sheakholeslami, A. (2023). Analysis and evaluation of quality in urban open spaces for leisure time (Case study: Arak city). *Journal of Geography and Territorial Spatial Arrangement (GTSA)*, 13(47), 31–54. [In Persian].
- Ying, C., Ren, H., & Sheng, H. (2013). Relationships among adolescents leisure motivation, leisure involvement, and leisure satisfaction: A structural equation model. *Social Behavior and Personality*, 41(4), 187–199. <https://doi.org/10.2224/sbp.2013.41.4.671>
- Ziaee, A., Aghaei, N., Saffari, M., & Yousefi Zenouz, R. (2022). Systematic review on leisure time physical activity's studies. *Research on Educational Sport*, 10(26), 17–50. [In Persian].
- Ziapour, A., & Kiyaniipour, N. (2012). The effect of participation pattern on sport activities of I.A.U of Kermanshah Branch. *Sociological Studies of Youth Journal*, 3(6), 91. [In Persian].